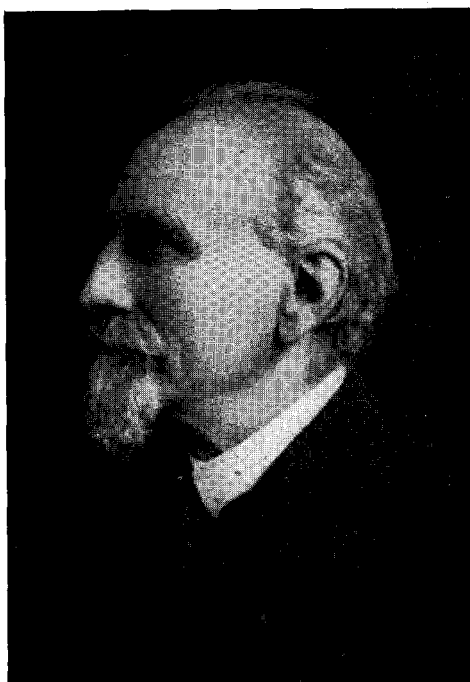

JULES EMILE VERSCHAFFELT (1870-1955)

1923

Verschaffelt Jules, Emile, werd geboren te Gent op 27 januari 1870 en overleed in Den Haag op 22 december 1955.

Nadat hij de Grieks-Latijnse humaniora aan het Koninklijk Atheneum te Gent had doorlopen, vulde hij die opleiding aan met een wetenschappelijk jaar in dezelfde school en ving dan in 1888 aan de universiteit van zijn geboortestad de studie in de wetenschappen aan; in 1893 promoveerde hij tot doctor in de wetenschappen (groep plantkunde), welke studie hij voornamelijk onder impuls van J. Mac Leod had gekozen. Gedurende twee jaar werkte hij als assistent bij A. F. Renard (geologie en fysische aardrijkskunde) en studeerde inmiddels wiskunde, natuurkunde en kristallografie om zich aan de geofysica te kunnen wijden. Doch de nadere kennismaking met de natuurkunde (onder leiding van Van der Mensbrugghe en Van Aubel) richtte hem definitief naar dat vak. Een bekroning in een reisbeurswedstrijd voerde hem naar Amsterdam (van 't Hoff en van der Waals) en daarna naar Leiden in 1894 (Kamerlingh Onnes en Lorentz). Na het verstrijken van de beurs werd hij te Leiden assistent (1895-1898). Hij verloofde zich aldaar en, met het oog op definitieve vestiging, behaalde hij ook een Nederlands doctoraat. Als leraar aan de H.B.S. te Dordrecht bleef hij tot 1906 in Nederland.

In dat jaar riep de universiteit te Brussel hem naar ons land terug; hij werd er docent voor de Experimentele Natuurkunde en in 1914 gewoon hoogleraar. De sluiting van de Brusselse universiteit na de aanvang van de oorlog bracht Verschaffelt terug naar Nederland (met vrouw en kinderen), waar hij opnieuw te Leiden assistent werd in het Cryogeen Laboratorium tot het einde van de oorlog; het schooljaar 1914-15 had hij doorgebracht aan het Erasmus Gymnasium te Rotterdam.

Na de oorlog kon hij zijn professoraat te Brussel niet terug opnemen; hij ging toen voor de derde maal naar zijn „tweede vaderland”.

De gedeeltelijke vernederlandsing van de universiteit te Gent bracht hem ten slotte naar zijn vaderstad terug in 1923 als docent in de Natuurkunde (candidatuur). In 1928 nam hij de cursus in het doctoraat en werd van zijn vorige opdracht ontlast. Op 19 januari 1929 werd hij tot gewoon hoogleraar bevorderd. In 1940 werd hij tot het emeritaat toegelaten.

Na het overlijden van zijn echtgenote ging hij voor de vierde maal naar Nederland bij zijn aldaar getrouwde dochter, en bleef er tot zijn dood.

De wetenschappelijke onderscheidingen van J. E. Verschaffelt zijn bijzonder talrijk : laureaat reisbeurswedstrijd van de Regering (1893); bekroning in jaarlijkse wedstrijd van de Kon. Academie van België (1895); Internationale Congressen van het Institut du Froid (1910, 1924, 1928, 1934); lid van de Wetenschappelijke Raad der Kon. Sterrewacht (1913); lid van de Wetenschappelijke Raad van het Kon. Meteorologisch Instituut (1924); tienjarige prijs in 1931 voor de Natuurkunde (periode 1918-1928); ruilprofessor te Nancy (1936); ruilprofessor te Aberdeen (1937); lid van de Raad van Beheer van het Station voor Wetenschappelijk Onderzoek op het Jungfraujoch (1937); lid en secretaris van de Wetenschappelijke Commissie van het Institut International de Physique Solvay (1935); erelid van de Association Belge du Froid (1946); honorair hoogleraar aan de Vrije Universiteit Brussel (1948).

Buitendien was hij sinds 1900 gewoon lid van het Genootschap ter Bevordering van de Natuur-, Genees- en Heelkunde (Amsterdam), sinds 1912 correspondent van het Bataafs Genootschap (Rotterdam) en sinds 1937 buitenlands lid van de Hollandse Maatschappij der Wetenschappen (Haarlem).

In 1909 werd hij corresponderend lid van de Koninklijke Academie van België en in 1919 werkend lid van die Academie.

In de Nationale Orden werden hem volgende onderscheidingen toegekend : officier in de Kroonorde (1915), ridder in de Leopoldsorde (1919), officier in de Leopoldsorde (1931), commandeur in de Kroonorde (1937), commandeur in de Leopoldsorde (1946), grootofficier in de Kroonorde (1949).

Als beoefenaar van de wetenschappen is Verschaffelt bijzonder vruchtbaar geweest. Tot het belangrijkste van zijn werk behoren de (zowel theoretische als experimentele) onderzoeken over de toestandvergelijking van zuivere stoffen en mengsels, de vele studiën op het gebied van de thermomechanica, en zeer verdienstelijk werk inzake oppervlaktetension. Hij heeft behoord tot de pioniers van het onderzoek over de isothermen van mengsels en over retrograde condensatie. Het experimenteel gedeelte van zijn werk behoort in hoofdzaak tot zijn eerste Leidse periode en tot zijn professoraat te Brussel. Zijn professoraat te Gent stond schier uitsluitend in het teken van de theoretische natuurkunde (in het bijzonder de thermomechanica). De laatste jaren, nl. na 1948, is hij uitzonderlijk actief gebleven; alle publicaties uit die periode handelen over thermomechanische methodes bij zeer diverse verschijnselen. Ook in andere gebieden van de natuurkunde en de fysicochemie heeft Verschaffelt waardevol werk gepresteerd.

Toen hij de cursus in het doctoraat (later licentiaat) aanvaardde, was in Gent een natuurkunde-instituut zo goed als onbestaande. Het vak genoot slechts

matige belangstelling bij de studerende jeugd, zodat er buiten het persoonlijk onderzoek van de onderscheiden professoren weinig of geen werk werd verricht. Het moet Verschaffelt als een onschatbare verdienste worden aangerekend, dat hij geleidelijk een Natuurkundig Laboratorium heeft opgebouwd; daarin werd hij weliswaar gunstig gediend door het feit, dat vanaf 1932 er ononderbroken en in steeds toenemend aantal studenten in het licentiaat natuurlunde zijn geweest; maar het is in hoge mate waarschijnlijk, dat de belangstelling voor het vak door de uitbreiding van het instituut krachtig werd aangewakkerd. In 1958 werd, ter erkenning van die verdienste, zijn naam aan het Natuurkundig Laboratorium officieel verbonden.

Het is eveneens aan het initiatief van J. E. Verschaffelt te danken, dat in 1927 aan de Universiteit te Gent de Vacantieleergangen voor Wetenschappen werden opgericht (met de zeer actieve hulp van prof. F. De Block); tot bij zijn emeritaat is hij er voorzitter van gebleven en in 1935 voerde hij er een nieuwe benaming, Mac Leod Congres, voor in.

Verschaffelt was mede-organisator van de toenmalige Vlaamse Natuur- en Geneeskundige Congressen, en maakte deel uit van de redactie van het Natuurwetenschappelijk Tijdschrift.

J. VERHAEGHE.

PUBLIKATIES VAN J. E. VERSCHAFFELT

IN BOEKVORM

Manipulations élémentaires de physique (1e série) pour les étudiants en candidature en sciences à l'Université libre de Bruxelles. Bruxelles, G. Bothy, 1919.

Praktische oefeningen in de natuurkunde (1e reeks) aan de Rijksuniversiteit te Gent. Gent, Vanderpoorten, 1924, 63 blz.

Thermostatica. Uitg. „De Sikkel”, Antwerpen, en P. Noordhoff, Groningen-Batavia, 1933, in-8°, XVI en 472 blz., 130 fig.

Aanvullingen der Thermostatica. Uitg. „De Sikkel”, Antwerpen, 1938, in-8°, XL en 157 blz., 26 fig.

IN TIJDSCHRIFTEN

Het nut der photomicrographie bij de studie der plantenkunde. Botanisch Jaarboek, 1, 219-230, 1889.

De verspreiding der zaden bij Brunella vulgaris, Brunella grandiflora, Salvia horminum en Salvia lanceolata. Bot. Jaarb., 2, 148-157, 1890.

De transpiratie der planten in koolzuurvrije lucht (met E. VERSCHAFFELT). Bot. Jaarb., 2, 305-324, 1890.

De verspreiding der zaden bij Iberis amara en Iberis umbellata. Bot. Jaarb., 3, 95-102, 1891.

Proeve eener theorie der hygroscopische bewegingen. Maandblad voor natuurwetenschappen, 1891, 1-1629.

Des déformations que présente après imbibition un système formé par la superposition de deux lames hygroscopiques minces et homogènes, à propriétés différentes. Comptes rendus Acad. d. Sc. de Paris, 112, 610-611, 1891.

Deux vérifications expérimentales relatives à la réfraction cristalline. Bulletin de l'Académie royale de Belgique, (3), 24, 619-625, 1892.

Étude géométrique de la diffraction parallèle. Journal de physique, (3), 2, 305-316, 1893.

Recherches sur les indices de réfraction des mélanges. Bull. Acad. roy. Belg., (3), 27, 49-84, 1894.

Note sur le phénomène des battements des vibrations lumineuses. Bull. Acad. roy. Belg., (3), 27, 242-245, 1894.

Die Lösungstension als Hilfsmittel für die Bestimmung von Umwandlungstemperaturen. Zeitschrift für physikalische Chemie, 15, 437-456, 1894.

Tension de vapeur et état hygrométrique. Bull. Acad. roy. Belg., (3), 28, 261-275, 1894.

Metingen omtrent capillaire stijghoogten van vloeibaar gemaakte gassen. Zittingsversl. Kon. Akad. v. Wetensch. te Amsterdam, wis- en natuurk. afd., 4, 74-82, 1895.

Measurements concerning the capillary ascension of liquified gases. Communications from the physical laboratory of Leiden, n° 18, 11 p.

Le poids moléculaire de l'eau et de l'iode. Mémoires couronnés Acad. roy. Belg., 1896, 92 p.

Trois cas particuliers de réfraction cristalline. Bulletin société française de minéralogie, 19, 40-46, 1896.

Metingen van capillaire stijghoogten van vloeibaar koolzuur in de nabijheid der kritische temperatuur. Zittingsversl. Kon. Akad. Wet. Amst., wis- en natuurk. afd., 5, 94-103, 1896.

Measurements on capillary ascension of liquified carbonic acid near the critical temperature. Comm. phys. lab. Leiden, n° 28, 13 blz. en een plaat.

Over capillaire opstijging tussen twee concentrische cilindrische buizen. Zittingsversl. Kon. Akad. wet. Amst., Afd. wis- en natuurk., 5, 175-181, 1896.

On capillary ascension between two cylindrical tubes. Comm., n° 32, 8 blz.

Metingen over het verloop der isothermen in de nabijheid van het plooi punt en in het bijzonder over het verloop der retrograde condensatie bij een mengsel van koolzuur en waterstof. Versl. afd. wis- en natuurk. Kon. Akad. Wet. Amst., 281-289, 1898, 389-384, 1899.

Measurements on the system of isothermal lines near the plaitpoint, and especially on the process of the retrograde condensation of a mixture of carbonic acid and hydrogen. Comm. Leiden, n° 45, 12 blz. en een plaat, en 47a, 7 blz.

Metingen over drukverandering bij vervanging van het eene bestanddeel door het andere in mengels van koolzuur en waterstof. Versl. afd. wis- en nat. Kon. Akad. wet. Amst., 7, 394-400, 1899.

Measurements on the change of pressure by substitution of one component by the other in mixtures of carbonic acid and hydrogen. Comm. Leiden, n° 47b, 10 blz.

Metingen omtrent het verloop der isothermen bij mengsels van koolzuur en waterstof. Proefschrift ter verkrijging van den graad van doctor in de wis- en natuurkunde aan de Rijksuniversiteit te Leiden, 1899, 55 blz. en twee platen.

Recherches sur la compressibilité et la condensation de mélanges d'anhydride carbonique et d'hydrogène. Archives néerlandaises des sciences exactes et naturelles, (2), 11, 403-444, 1906.

Mesures relatives au changement de pression par substitution d'une composante par une autre dans les mélanges d'anhydride carbonique et d'hydrogène (suite). Comm. Leiden, suppl., n° 13, 8 blz.

De afwijking van de wet van Boyle bij mengsels van waterstof en koolzuur. Zeitschr. f. physik. Chem., 31, Jubelband J. H. van 't Hoff, 97-102, 1899.

La loi des états correspondants dans les mélanges d'anhydride carbonique et d'hydrogène. Arch. néerl. d. sc. ex. et nat., (2), 5, Jubelband H. A. Lorentz, 644-651, 1900, Comm. Leiden, n° 65, 7 p., en suppl., n° 5, 2 p.

Das Gesetz der korrespondierenden Zustände bei den Gemischen von Kohlensäure und Wasserstoff. Zeitschrift für comprimierete und flüssige Gase, 4, 178-182, 1901.

Over de kritische isotherme en de dichtheden van verzadigden damp en vloeistof bij isopentane en koolzuur. Versl. Kon. Akad. wet. Amst., wis- en nat. afd., 8, 651-655, 1900.

On the critical isothermal line and the densities of saturated vapour and liquid in isopentane and carbon dioxide. Proc. Kon. Akad. Amst., 588-592, 1900; Comm. Leiden, n° 55, 7 p. en een plaat.

Une formule empirique pour les isothermes. Arch. néerl., (2), 6, Jubelband J. Bosscha, 650-656, 1901.

De toestandsvergelijking en het Ψ -vlak in de onmiddellijke nabijheid van den kritischen toestand voor binaire mengsels met een kleine hoeveelheid van een der bestanddelen. Versl. Kon. Akad. wet. Amst., wis- en nat. afd., 10, 255-269, 1902; 10, 328-342, 1902; 11, 663-667, 1903; 11, 69-77, 1903.

The equation of state and the Ψ -surface in the immediate neighbourhood of the critical state for binary

mixtures with a small proportion of one of the components. Proc. Kon. Akad. Amst., 321-350, 59-62, 1903; Comm. Leiden, n° 81, 36 blz. en een plaat, en suppl. n° 6, 14 blz. en een plaat.
L'équation d'état et la surface Ψ de van der Waals dans le voisinage immédiat de l'état critique pour les mélanges binaires contenant une faible proportion d'une des composantes. Arch. néerl., (2), 12, 191-257, 1907.
Het Ψ -vlak in de nabijheid van een binair mengsel dat zich als een eenvoudige stof gedraagt. Versl. Kon. Akad. wet. Amst., afd. wis- en nat., 12, 523-532, 1903.
The Ψ -surface in the neighbourhood of a binary mixture which behaves as a pure substance. Proc. Kon. Akad. Amst., 7, 640-658, 1904; Comm. Leiden, suppl., n° 7 11 blz. en een plaat.
Sur l'allure des isothermes et de la courbe limite au voisinage du point critique. Arch. néerl., (2), 9, 125-130, 1904. Appendix mededel. n° 81 en suppl. n° 7. Versl. Akad., 14, 695-696, 1906; Comm. Leiden, suppl. n° 12, 2 blz.
Over den invloed van verontreinigingen op de kritische verschijnselen van enkelvoudige stoffen en de verklaring van de proeven van Teichner. Versl. Kon. Akad. Amst., afd. wis- en nat., 13, 508-516, 1904.
The influence of admixtures on the critical phenomena of simple substances and the explanation of Teichner's experiments. Proc. Kon. Akad. Amst., 474-482, 1904; Comm. Leiden, suppl. n° 10, 10 blz. en een plaat.
Over de mogelijkheid de eigenschappen van mengsels uit die der componenten te voorspellen. Versl. Kon. Akad. wet. Amst., 11, 686-695, 1906.
On the possibility of predicting the properties of mixtures from those of the components. Comm. Leiden, suppl., n° 11, 10 blz. en een plaat.
Sur la possibilité de prédire les propriétés des mélanges en partant de celles des substances qui les composent. Arch. néerl., (2), 131-16, 1908.
Helium vloeibaar gemaakt. Handel. 12e Vlaamsch Nat.- en Geneesk. Congres, 1908, 153-164.
Sur les images multiples formées par les lentilles. Bull. Acad. roy. Belg., cl. d. sc., 1908, 978-991.
Sur l'existence d'un maximum de déviation dans la réfraction de la lumière à travers un prisme cristallin. Ibid., 1910, 125-132.
Sur la déviation subie par les rayons lumineux traversant un prisme cristallin. Ibid., 1910, 169-179.
Sur la déviation des ondes extraordinaires dans un prisme biréfringent. Ibid., 1910, 380-390.
Recherches expérimentales sur la forme de la surface d'onde dans les cristaux biréfringents (met mej. A. SCOUVART). Ibid., 1910, 518-525 et 590-596; 1911, 12-29.
Sur la mesure de la tension superficielle par la méthode des ascensions capillaires (met mej. L. VAN DER NOOT). Ibid., 1911, 383-394.
La physique de laboratoire et la physique de l'espace. Ibid., 1911, 933-954.
Étude graphique des surfaces capillaires (met CH. NICAISE). Ibid., 192-201.
Eene graphische methode ter bepaling der oppervlaktetension. Handel. 16e Vl. Nat.- en Geneesk. Congres, 1912, 79-80.
Sur la forme des gouttes liquides. Bull. Acad. roy. Belg., 1912, 451-456.
L'analyse des gaz par les rayons positifs. Bulletin de la Société chimique de Belgique, 27, 52-55, 1913.
Sur l'achromatisation des prismes. Bull. Acad. roy. Belg., 1913, 519-533.
Sur la pression électrostatique. Ibid., 1913, 938-954.
Sur l'application de la théorie du potentiel aux conducteurs. Ibid., 1914, 149-158.
Sur la vitesse de transport de la chaleur dans la conduction. Bulletin technique de l'association des ingénieurs sortis de l'École polytechnique de Bruxelles, 1914.
Le principe de d'Alembert. Ibid., 1915.
Het relativiteitsbeginsel. Voordrachten gehouden voor het Bataafsch Genootschap der proefondervindelijke Wijsbegeerte, 1915, 50-57.
De schommelende draaiingsbeweging van een bol in een wrijvende vloeistof. Versl. Kon. Akad. Wet. Amst., afd. wis- en natuurk., 24, 770-789, 1915.
The rotational oscillation of a sphere in a viscous liquid. Proc. Kon. Akad. wet. Amst., 18, 840-859, 1915; Comm. Leiden, n° 148b, 23 blz.
Over de gelijkvormigheid der schommelende bewegingen van bollen in wrijvende vloeistoffen. Versl. Kon. Akad. wet. Amst., 24, 790-797, 1915.

On the similarity of the oscillations of spheres in viscous liquide. Proc. Kon. Akad. wet. Amst., 18, 860-867, 1915; Comm. Leiden, n° 148c, 9 blz.
De aperiodische draaiingsbeweging van een bol in een wrijvende vloeistof. Versl. Kon. Akad. wet. Amst., 24, 967-974, 1915.
The aperiodical rotational motion of a sphere in a viscous liquid. Proc. Amst., 18, 1038-1045, 1915; Comm. Leiden, n° 148d, 8 blz.
De inwendige wrijving van vloeibaar gemaakte gassen. Toestel en methode. Voorlopige bepalingen betreffende vloeibare mengsels van zuurstof en stikstof (met CH. NICAISE). Versl. Kon. Akad. wet. Amst., 24, 1742-1758, 1916.
The viscosity of liquified gases. Apparatus and method. Preliminary measurements on liquid mixtures of oxygen and nitrogen. Proc. Amst., 18, 1659-1675, 1916; Comm. Leiden, n° 149b, 19 blz.
Waarnemingen omtrent de schommelende draaiingsbeweging van een bol in een wrijvende vloeistof bij eindige uitwijkingshoeken en toepassingen der verkregen uitkomsten op de bepaling van wrijvingscoëfficiënten. Versl. Kon. Akad. wet. Amst., 25, 1188-1198, 1918.
Observations on the oscillatory rotation of a sphere in a viscous liquid with finite angles of deviation and application of the results obtained to the determination of viscosities. Proc. Amst., 19, 1062-1073, 1917; Comm. Leiden, n° 151d, 12 blz.
De schommelende draaiingsbeweging van een omwentelingslichaam in een wrijvende vloeistof. Versl. Kon. Akad. wet. Amst., 25, 1199-1205, 1917.
The oscillatory rotation of a body of revolution in a viscous liquid. Proc. Amst., 19, 1073-1079, 1917; Comm. Leiden, n° 151e, 8 blz.
De gelijkvormigheid bij de schommelende draaiingsbeweging van een omwentelingslichaam in een wrijvende vloeistof. Versl. Amst., 25, 1205-1210, 1917.
The similarity on the oscillatory rotation of a body of revolution in a viscous liquid. Proc. Amst., 19, 1079-1084, 1917; Comm. Leiden, n° 151f, 6 blz.
Voorlopige bepaling van de viscositeit van vloeibare waterstof (met CH. NICAISE). Versl. Amst., 25, 1224-1228, 1917.
Preliminary determination of the viscosity of liquid hydrogen. Proc. Amst., 19, 1084-1088, 1917; Comm. Leiden, n° 151g, 5 blz.
De wrijvingscoëfficiënt van vloeibare waterstof. Versl. Amst., 26, 961-965, 1917.
The viscosity of liquid hydrogen. Proc. Amst., 20, 986-990; Comm. Leiden, n° 153b, 6 blz.
De toestandsvergelijking van een associërende stof. Versl. Amst., 26, 404-421, 1917.
The equation of state of an associating substance. Proc. Amst., 20; Comm. Leiden, suppl. n° 42a, 20 blz.
Over den vorm van kleine vloeistofdruppels en gasbellen. Versl. Amst., 27, 195-204, 1918.
On the shape of small drops and gas-bubbles. Proc. Amst., 21, 257-365, 1918; Comm. Leiden, suppl. n° 42c, 11 blz.
Over het meten van oppervlaktespanningen met behulp van kleine druppels of bellen. Versl. Amst., 27, 205-213, 1918.
On the measurement of surface tensions by means of small drops or bubbles. Proc. Amst., 21, 366-374, 1918; Comm. Leiden, suppl. n° 42d, 11 blz.
Over den vorm van breede vloeistofdruppels en gasbellen en het gebruik daarvan bij de meting van capillaire constanten. Versl. Amst., 27, 688-701, 1918.
On the shape of large liquid drops and gas-bubbles and the use made of them for the measurement of capillary constants. Proc. Amst., 21, 836-894, 1918; Comm. Leiden, suppl. n° 42e, 16 blz.
De fysische eigenschappen der Röntgenstralen. Chemisch Weekblad, 18, 362-386, 1919.
L'existence d'une déviation constante dans la réfraction par un prisme biréfringent. Bull. Acad. roy. Belg., cl. d. sc., 1919, 285-287.
Les différences de potential anodique et cathodique dans le transport de l'électricité par un électrolyte. Ibid., 1919, 441-464.
Sur l'observation de la dispersion anormale par la méthode des prismes opposés (met R. CROMBEZ). Ibid., (5), 6, 31-36, 1920.

Over het waarnemen der onregelmatige kleurschifting. Handel. 18e VI. Nat.- en Geneesk. Congres, 1919, 13-14.

La structure de l'atome. Journal de radiologie, 1920.

Les propriétés physiques des rayons X. Ibid.,

De ontleding der Röntgenstralen en de bepaling hunner golflengte. Natuurwetenschappelijk Tijdschrift.

Sur la construction graphique des ménisques capillaires. Bull. Acad. roy. Belg., cl. d. sc., (5), 7, 559-573, 1921.

Graphische constructie van capillaire krommen. Natuurw. Tijdschr., 3, 1921.

Détermination par construction graphique de l'ascension capillaire d'un liquide entre deux cylindres coaxiaux. Bull. Acad. roy. Belg., cl. d. sc., (5), 7, 574-582, 1921.

Het magnetisch veld van een schroefvormig of spiraalvormig gewonden stroom. Natuurwet. Tijdschr., 3, 1921.

Over absolute eenheden. Ibid., 3, 25-29, 1921.

De toestandsvergelijking van van der Waals in de nabijheid van het absolute nulpunt. Ibid., 3, 97-102, 1921.

Het evenwicht vloeistof-damp volgens van der Waals. Ibid., 3, 169-175, 1921.

De verlengden van de dampspanningslijn en van de middellijn. Physica, 2, 143-145, 1922.

Over de berekening van de dampspanning en de dichtheden van vloeistof en damp uit de toestandsvergelijking van van der Waals. Wiskundig en Technisch Tijdschrift, 1, 89-92, 1922.

Het verband tusschen dampspanning, verdampingswarmte en soortelijke warmte bij lage temperatuur. Natuurwet. Tijdschr., 4, 73-77 en 170-175, 1922.

Synthèse expérimentale d'une équation d'état. Arch. néerl., (3A), 6, 153-179, 1922.

Opstelling van een empirische toestandsvergelijking. Wis- en Natuurkundig Tijdschrift, 1, 1923.

Inwendige vrijving. Gedenkboek : Het Natuurkundig Laboratorium der Rijksuniversiteit te Leiden in de jaren 1904 tot 1922, 198-210, 1922.

La polarisation des électrodes. Recueil des travaux chimiques des Pays-Bas, 41, 764-777, 1922; 42, 332-336, 1923; 43, 125-134, 1924.

Sur les propriétés des fluides à l'état de saturation au voisinage du point critique. Journal de physique et Radium, (6), 4, 158-169, 1923.

Over electrolytische polarisatie. Wis- en Natuurk. tijdschr., 1, 220-246, 1923.

La courbe de solubilité naturelle de deux liquides au voisinage du point critique de dissolution. Rec. trav. chim. Pays-Bas, 42, 683-685, 1923.

Het verband tussen dampspanning, verdampingswarmte en soortelijke warmte bij lage temperatuur. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 2, 71-78, 1924.

La tension de vapeur et la chaleur de vaporisation aux basses températures. Arch. néerl., (3A), 8, 109-135, 1924; Comm. Leiden, suppl. n° 49.

De zoogenaamde drie-temperaturen regel. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 2, 145-151, 1924.

Over de wetten van Boyle en van Gay-Lussac. Physica, 5, 198-202, 1925.

Over de bepaling van oppervlaktespanningen volgens de afrukkingsmethode. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 2, 181-182, 1925.

Oppervlaktespanningen van vloeibaar gemaakte gassen. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 2, 237-239, 1925.

Over de capillaire opstijging tussen twee coaxiale cilindrische buizen. Ibid., 2, 240-245, 1925.

Over de verandering van de oppervlaktespanning met de temperatuur (met F. DE BLOCK). Ibid., 2, 245-252, 1925.

Het Kryogeen Laboratorium te Leiden en Kamerlingh Onnes' levenswerk. Haagsch Maandblad, 5, 393-406, 1926.

Sur l'entropie des gaz parfaits à la température du zéro absolu. Journal de chimie physique, 23, 238-241, 1926.

Eenige beschouwingen naar aanleiding van het vast worden van helium. Natuurwet. Tijdschr., 8, 77-81, 1926.

Sur la variation de la tension superficielle avec la température. Bull. Acad. roy. Belg., cl. d. sc. (5), 12, 556-572, 1926.

Over de regelmatigheden bij normale stoffen. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 3, 107-116, 1926.
Over de vorm van kleine capillaire oppervlakken. Ibid., 3, 117-127, 1926.
L'allure des courbes de fusion et de sublimation d'un corps pur. Bull. Acad. Belg., (5), 12, 641-661, 1926.
De electrolyse van water. Natuurw. Tijdschr., 8, 121-130, 1926.
Nog eens de spiegel formule. Physica, 6, 298-299, 1926.
Oberflächenspannung und Verdampfungswärme (met F. DE BLOCK). Zeitschrift für anorganische und allgemeine Chemie, 159, 256-268, 1927.
Over gasontarding en dampspanning bij lage temperatuur. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 8, 131-143, 1927.
Capillariteit in en om een wijde buis. Ibid., 3, 144-148, 1927.
Sur les chaleurs spécifiques d'une phase condensée non suffisamment refroidie. Comptes rendus Acad. d. sc. Paris, 184, 603-604, 1927.
Sur la signification physique de la deuxième loi fondamentale de la thermodynamique. Bull. Acad. roy. Belg., (5), 13, 180-184, 1927.
Über Wärmeverbrauch beim absoluten Nullpunkt. Zeitschr. für Physik, 43, 152-154, 1927.
Over het absolute nulpunt der temperatuur. Natuurwetsch. Tijdschr., 9, 49-54, 1927.
Lo zero assoluto. Rivista del Freddo, 15, 113-122, 1929.
On the absolute zero of entropy and internal energy. Philosophical Magazine, 4, 335-337, 1927.
Phénomènes optiques présentés par le quartz mis en vibration piézo-électrique (met R. MOENS). Bull. Acad. roy. Belg., (5), 13, 493-503, 1927.
La terminologie et les notations en thermodynamique. Revue générale du Froid, 8, 294-298, 1927.
La terminologia ed i simboli in termodinamica. Rivista del Freddo, 13, 516-520, 1927.
L'entropia ed i fondamenti della termodinamica. Riv. del Freddo, 13, 512, 1927.
Over den capillaire randhoek. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 3, 197-205, 1927.
Soortelijke eenheden en overeenstemmende toestanden. Ibid., 3, 205-213, 1927.
De wetten der ebullimetrie en de zoogenaamde ebullioscopische paradox. Ibid., 4, 1-11, 1928.
De veerbalans van Hartmann en Braun en haar gebruik (met E. VAN DE CASTEELE). Natuurw. Tijdschr., 10, 35-46, 1928.
Over capillaire opstijging tusschen twee evenwijdige vlakke platen (met E. VAN DE CASTEELE). Wis- en Natuurk. Tijdschr., 4, 59-70, 1928.
Over de bepaling van oppervlaktetenspanningen door het meten der adhaesie van de vloeistof aan een vast lichaam. Ibid., 4, 71-76, 1928.
La chaleur de vaporisation au zéro absolu. Journ. chim. phys., 25, 408-409, 1928.
Il calore di vaporizzazione allo zero assoluto. Riv. del Freddo, 14, 150, 1928.
Het verband tusschen oppervlaktetenspanning, temperatuur en dichtheid (met F. DE BLOCK). Wis- en Natuurk. Tijdschr., 4, 94-107, 1928.
Over het afrukken van zeer kleine schijven van de oppervlakte van een vloeistof. Ibid., 4, 108-113, 1928.
La détermination de tensions superficielles par la méthode d'arrachement de disques. Bull. Acad. roy. Belg., (5), 14, 530-550, 1928.
Détermination pratique de tensions superficielles par la méthode d'arrachement de disques. Ibid., (5), 14, 663-665, 1938.
Rapport sur les tensions de vapeur du néon solide et liquide et de l'hélium liquide. Présenté au 5e congrès international du Froid, Rome, 1928; Comm. Leiden, suppl. n° 64d, 6 blz.
W. H. Keesom 25 jaar doctor. Physica, 9, 3-6, 1929.
Over capillaire opstijging in een nauwe wigvormige ruimte. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 4, 129-138, 1929.
Over gasontarding en dampspanning bij lage temperatuur (naschrift). Ibid., 4, 139-142, 1929.
L'équation de van der Waals et la thermodynamique. Comptes rendus Acad. sc. Paris, 188, 312-313 et 1037-1039, 1929.
Über den Grenzwert der latenten Verdampfungswärme. Zeitschr. für physik. Chem., (A), 140, 64, 1929.
Het meten van oppervlaktetenspanningen volgens de methode der afvallende druppels. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 4, 161-174, 1929.

Peut-on démontrer la relation de Maxwell-Clausius sans recourir au principe de Carnot? Compt. rend. Acad. sc. Paris, 188, 1384-1386, 1929.

Sur le paradoxe ébullioscopique. Journ. chim. phys., 26, 279-384, 192.

The thermal expansion of liquids according to van der Waals. Phil. Mag., 8, 858-860, 1929.

Het maximum volume van een afvallenden druppel. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 4, 186-190; 1929.

Het bepalen van oppervlaktespanningen door afrukken van groote schijven. Bull. Acad. roy. Belg., (5), 16, 26-34, 1930.

Mac Leod als leermeester. Mac Leod Gedenkboek, Antwerpen, de Sikkel, 53-58, 1930.

De afrukkingsmethode als absolute methode voor de bepaling van oppervlaktespanningen. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 5, 10-20, 1930.

J. J. van Laar als natuurkundige. Chem. Weekbl., 27, 421-422, 1930.

Het meten van oppervlaktespanningen. Verslagen Nationaal Wetenschappelijk Congres te Brussel, 139-142, 1930.

Toepassing der thermodynamica op onomkeerbare toestandsveranderingen. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 5, 43-54, 1930.

Over magnetostrictie in de nabijheid van het Curie-punt. Ibid., 5, 109-118, 1931.

Sur la magnétostriction et les anomalies de dilatation au point de Curie. Rapports et discussions du sixième Conseil de physique Solvay tenu à Bruxelles en 1930, Paris, Gauthier-Villars, 1932, pp. 370-377.

Over wederkeerigheidsverschijnselen. Natuurwet. Tijdschr., 13, 179-181, 1931.

De thermodynamische potentiaal. Minerva, 1, 3-17 en 35-39, 1931.

De toestandsvergelijking van Press. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 5, 189-191, 1931.

La terminologie et les notations en thermodynamique. La terminologie, les notations et les unités de la thermodynamique. Bulletin international des renseignements frigorifiques, 13, annexe spéciale au 2e fascicule, 2-20 et 22-27; annexe spéciale au 5e fasc., 31-33, 1932.

Nouveau système d'unités en électromagnétisme. Journ. de phys. et Rad., (7), 3, 225-228, 1932.

Een schijnbare paradox in de capillariteit. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 6, 91-92, 1932.

Phénomènes de réciprocité. Comptes rendus du congrès de l'association française pour l'avancement des sciences tenu à Bruxelles, 143-145, 1932.

Het theorema van Nernst. Natuurwet. Tijdschr., 15, 33-38, 1933.

De gaswet van Joule. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 6, 171-178, 1933.

Over indifferente toestanden bij mengels. Ibid., 6, 202-215 en 254-256, 1933.

Over de verschuiving van het chemisch evenwicht door massaverandering. Natuurw. Tijdschr., 15, 146-148, 1933.

Sur le déplacement de l'équilibre par variation de masse. Comptes rendus Acad. sc. Paris, 197, 683-684, 1933.

La loi de déplacement de l'équilibre chimique. Ibid., 197, 753-754, 1933.

De verschuiving van het chemisch evenwicht door massaverandering. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 6, 235-239, 1933.

De stabiliteit van het chemische evenwicht. Ibid., 6, 240-243, 1933.

Over de wet der verschuiving van het chemisch evenwicht. Ibid., 6, 243-250, 1933.

Over de matigingswet. Ibid., 6, 250-253, 1933.

Over een generalisatie van de stelling van Maxwell-Clausius. Ibid., 7, 19-24, 1934.

Over het bestaan van een maximum van capillaire stijghoogte. Ibid., 7, 25-30, 1934.

Over de thermomechanica der thermoelectrische keten. Mededelingen van de afdeling wetenschappen der Koninklijke Belgische Academie, 20, 622-638, 1934.

Over de thermomechanica der transversale magnetische effecten. Ibid., (5), 20, 639-653, 1934.

Over het Bridgman-effect. Ibid., (5), 20, 742-752, 1934.

Sur l'application des principes de la thermomécanique aux conducteurs. Compt. rend. Acad. sc. Paris, 199, 836-838, 1934.

Over de transversale magnetische effecten. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 7, 53-56, 1934.

Über die Abhängigkeit des Dampfdruckes von der Temperatur oberhalb des kritischen Druckes. Phys. Zeitschr., 35, 1013-1014, 1934.

La thermomécanique du conducteur électrique. Mémoires de l'Académie royale de Belgique (cl. d. sc.), coll. in 8°, (2), 14, 48 blz., 1935.
Over den thermischen potentiaal van een mengsel. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 7, 121-135, 1935.
De analytische voortzetting van de dampdruklijn voorbij het kritische punt. Ibid., 7, 133-143, 1935.
Kan men den tijd als toestandfactor beschouwen? Ibid., 7, 144-148, 1935.
Over de berekening der a en b van van der Waals. Ibid., 9, 146-154, 1935.
Over het bepalen van brekingsindices door interferentie (met J. VERHAEGHE en H. REEL). Ibid., 7, 176-185, 1935.
La relation entre les coefficients des effets magnétiques transversaux, Ettingshausen et Nernst. Bull. Acad. roy. Belg., 21, 578-589, 1935.
La théorie des effets Peltier et Thomson. Ibid., 21, 841-845, 1935.
La relation entre les coefficients des effets Ettingshausen et Nernst. Ibid., 21, 855-864, 1935.
Met beginsel van Le Chatelier-Braun. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 7, 190-202, 1935.
Beschouwingen over affiniteit. Ibid., 7, 203-216, 1935.
Over het verband tusschen de thermoelectrische constanten van een metaal. Ibid., 7, 217-223, 1935.
Réflexions sur la théorie des effets magnétiques transversaux. Bull. Acad. roy. Belg., 21, 1022-1035, 1935.
De moderne alchemie. Meded. Kon. Belg. Acad., 21, 1096-1118, 1935.
Onze hedendaagsche voorstelling van den bouw der stof. Handel. 2e Nat. Congr. d. Wetensch., Brussel, 1935, blz. 23-28.
Over het verloop der lijnen van constante affiniteit phaseovergangen van een enkelvoudige stof. Meded. Kon. Acad. Belg., 22, 252-264, 1936.
La thermomécanique de la couche superficielle. Bull. Acad. roy. Belg., 22, 373-411, 1936.
De verandering der oppervlaktespanning van een oplossing met de concentratie. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 8, 23-28, 1936.
La thermomécanique appliquée à la tension superficielle. Comptes rendus de la réunion internationale de physique, chimie et biologie tenue à Paris, 1937; 56-57, 1938.
De oppervlaktespanning en de thermomechanica. Verslagen van het Symposium over de oppervlaktespanning en spreiding, Leiden, 1937, 15-20; Chem. Weekbl., 34, 570-572, 1937.
Over omkeerbare en onomkeerbare processen. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 8, 35-38, 1936.
Joseph Plateau. Wetenschap in Vlaanderen, 2, 12-13, 1936.
L'application de la thermomécanique à l'électrochimie. Bull. Acad. roy. Belg., 22, 1002-1014, 1936.
De vrije energie als grondslag der warmteleer. Natuurwet. Tijdschr., 19, 21-23, 1937.
L'influence d'une déformation élastique sur l'équilibre thermostatique. Physica, 5, 630-634, 1938.
Sur l'application des principes de la thermomécanique à la conduction calorifique. Bull. Acad. roy. Belg., 24, 593-609, 1938.
Sur l'application des principes de la thermomécanique aux fluides en mouvement. Ibid., 24, 610-616, 1938.
L'application des principes de la thermomécanique à des fluides en mouvement stationnaire. Ibid., 24, 825-832, 1938.
L'application des principes de la thermomécanique à la diffusion. Compt. rend. Congr. Ass. franç. p. avancem. d. sc., Liège, 1939, 335-336.
De Gentsche school voor natuurkunde en de oppervlaktespanning. Natuurwet. Tijdschr., 22, 33-45, 1940.
Hoe onze voorstelling van de dielectrische polarisatie der materie zich ontwikkelde. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 10, 45-56, 1940.
La thermomécanique des fluides en mouvement stationnaire et l'effet Joule-Thomson. Bull. Acad. roy. Belg., 26, 193-210, 1940.
Het Joule-Kelvin-effect. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 10, 173-182, 1941.
De thermomechanica van den electrischen geleider. Meded. Kon. Belg. Acad., 27, 631-649, 1941.
De thermomechanica der electronische geleiding. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 11, 25-39, 1942.
De thermomechanica der diffusie. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 11, 49-72, 1942.
Sur la thermomécanique de la conduction calorifique. Bull. Acad. roy. Belg., 28, 436-454, 1942.
Sur la thermomécanique de la diffusion des gaz. Ibid., 455-475, 1942.

Sur la thermomécanique des fluides en mouvement. Ibid., 476-489, 1942.
La thermomécanique des processus irréversibles. Ibid., 490-495, 1942.
Sur la thermomécanique de la thermoélectricité et de l'effet Volta. Physica, 10, 197-214, 1943.
De thermomechanica der electrische geleiding door ionen en het concentratie-element. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 11, 133-184, 1943.
Over de thermomechanica van het concentratie-element. Ibid., 12, 55-77, 1944.
Joseph Plateau. Nu, 1, 155-158, 1945.
Over het thermomechanisch effect van vloeibaar He II. Wis- en Natuurk. Tijdschr., 21, 91-99, 1945.
Over de thermomechanica der onomkeerbare processen in gassen. Ibid., 12, 100-116, 1945.
La thermomécanique de la conduction électrique par électrons. Bull. Acad. Belg., 30, 330-352, 1944.
Levensbericht over Gustaaf Van der Mensbrughe. Jaarboek der Koninklijke Belgische Academie, 1946, 51 blz., met portret.
Sur le déplacement de l'équilibre chimique par variation de masse. Bull. Acad. Belg., 31, 201-213, 1945.
Over de stabiliteit van het chemisch evenwicht. Meded. Kon. Belg. Acad., 31, 252-258 en 304-310, 1945.
La diffusion des gaz et la thermomécanique. Bull. Acad. roy. Belg., 31, 372-395 en 396-415, 1945.
Quelques remarques à propos de la mécanique statistique de Th. De Donder. Ibid., 31, 416-426, 1945.
Over moleculairgewicht. Biol. Jaarb., 13, 332-336, 1946.
Notice sur Pierre de Heen. Annuaire de l'Académie royale de Belgique, 1947, 98 p. et un portrait.
Considérations sur l'adsorption. Bull. Acad. roy. Belg., 32, 221-251, 1946.
A propos d'états indifférents. Ibid., 32, 521-540, 1946.
De isograde isothermen en de isoaffinen van een stelsel vloeistof-damp. Meded. Kon. Belg. Acad., 541-563, 1946.
Over de terminologie en symbolen in de warmteleer. Simon Stevin, 25, 22-32, 1947.
De biologie en de thermomechanica. Biol. Jaarb., 14, 88-92, 1947.
Over maximalen arbeid. Simon Stevin, 25, 165-171, 1947.
Notice sur Edmond van Aubel. Ann. Acad. roy. de Belg., 1947, 48 p. et portrait.
Beschouwingen over adsorptie. In „Grenslaagverschijnselen”. Rapport over symposium gehouden te Brussel in 1946, gepubliceerd in de Verhandelingen van de klasse der Wetenschappen der Koninklijke Vlaamse Academie voor wet., lett. en sch. kunst. van België, 1947, 12-19.
La thermomécanique des systèmes ouverts. Bull. Acad. roy. Belg., 34, 17-38, 1948.
Les principes de réciprocité et de superposition en thermomécanique. Ibid., 34, 126-151, 1948.
On terminology and symbols in physical chemistry. Phil. Mag., (7), 3, 560-572, 1948.
La thermomécanique des fluides idéaux. Bull. Acad. roy. Belg., 34, 325-343, 1948.
La thermomécanique des fluides réels. Ibid., 344-355, 1948.
Sur la diffusion dans les gaz. Ibid., 500-517, 1948.
Sur la dynamique des mélanges gazeux non-homogènes. Ibid., 35, 31-41, 1949.
Sur la thermomécanique des processus irréversibles. Physica, 15, 489-502, 1949.
Sur la thermomécanique de la diffusion. Bull. Acad. roy. Belg., 35, 293-310, 1949.
Sur la thermo-électrodiffusion. Ibid., 311-324, 1949.
Sur l'affinité de diffusion. Ibid., 559-567, 1949.
Over de dynamica van gasmengsels. Simon Stevin, 27, 52-6, 1949.
Sur la thermomécanique des fluides mixtes. Bull. Acad. roy. Belg., 35, 847-868, 1949.
L'effet thermique de la diffusion dans les gaz. Ibid., 869-879, 1949.
Réflexions sur le principe d'Onsager. Ibid., 976-994, 1949.
La thermomécanique de la thermoélectricité. I. Ibid., 36, 26-46, 1950.
Sur la thermomécanique des effets magnétiques transversaux. Ibid., 180-192, 1950.
La thermomécanique de la thermoélectricité. II. Ibid., 193-206, 1950.
L'affinité de glissement. Ibid., 290-301, 1950.
A propos du principe d'Onsager. Ibid., 548-560, 1950.
La thermomécanique des fluides ionisés. Ibid., 688-703, 1950.
Sur la statique des fluides. Ibid., 823-835, 1950.
Sur la thermomécanique des phénomènes irréversibles. Ibid., 962-983, 1950.

L'énergie potentielle en thermomécanique. Ibid., 984-991, 1950.
 La thermomécanique des phénomènes de transport. Journ. de phys. et Rad., 12, 93-98, 1951.
 Sur l'affinité d'écoulement fluidal. Bull. Acad. roy. Belg., 37, 126-137, 1951.
 Sur l'effet thermique de la diffusion. Ibid., 367-323, 1951.
 Sur le transport d'énergie par conduction. Ibid., 509-524, 1951.
 Sur la thermomécanique des phénomènes irréversibles. Ibid., 691-695, 1951.
 De thermomechanica der transportverschijnselen. Simon Stevin, 3, 151-163, 1951.
 Beknopte uiteenzetting van de theorie der transportverschijnselen en haar toepassing op het fonteineffect van vloeibaar helium II op grond van het superpositiebeginsel. P. Noordhoff N.V., Groningen, 1951, (8 blz in-8°).
 Sur l'effet thermomécanique. Bull. Acad. roy. Belg., 37, 853-872, 1951.
 Sur l'effet thermomécanique de l'osmose. Ibid., 950-959, 1951.
 La thermomécanique de l'osmose. Ibid., 950-959, 1951.
 Sur l'effet électromécanique. Ibid., 960-969, 1951.
 Sur le calcul de l'énergie dissipée. Ibid., 1019-1036, 1951.
 Sur l'effet de fontaine de l'hélium liquide II. Ibid., 1120-1140, 1951.
 Théorie des phénomènes de transport basée sur le principe de superposition. Physica, 18, 43-62, 1952.
 Sur la généralisation du potentiel thermique. Bull. Acad. roy. Belg., 38, 81-88, 1952.
 Sur l'équivalence du principe de superposition et du principe d'Onsager. Ibid., 89-101, 1952.
 Sur les effets thermo-électromagnétiques. Ibid., 267-286, 1952.
 Herinneringen aan van 't Hoff. Chem. Weekbl., 48, 646, 1952.
 La thermomécanique des phénomènes de transport. Rec. trav. chim. Pays-Bas, 71, 705-716, 1952.
 Sur la théorie du couple thermoélectrique. Bull. Acad. roy. Belg., 38, 512-523, 1952.
 Sur le potentiel électrodynamique. Ibid., 593-606, 1952.
 Sur l'électrocinèse. Ibid., 685-692, 1952.
 Sur les minima de dissipation d'énergie. Ibid., 908-933, 1952.
 Sur les relations d'Onsager. Ibid., 1030-1034, 1952.
 Sur les relations d'Onsager (appendice). Ibid., 165-168, 1953.
 Sur l'équilibre d'un fluide mixte. Ibid., 169-174, 1953.
 L'influence de transformations moléculaires sur les phénomènes de transport. Ibid., 257-272, 1953.
 Sur la chaleur de réaction. Ibid., 285-292, 1953.
 Sur les minima de dissipation d'énergie. Ibid., 369-380, 1953.
 Sur l'énergie dissipée par transformation moléculaire. Ibid., 463-473, 1953.
 Sur l'équilibre d'ensemble d'un fluide mixte. Ibid., 612-621, 1953.
 Sur le calcul de l'énergie dissipée. Ibid., 789-815, 1953.
 La polarisation électrique en thermomécanique. Ibid., 816-837, 1953.
 Sur l'introduction de l'électromagnétisme dans la thermomécanique. Ibid., 922-936, 1953.
 Sur le minimum de production d'entropie. Ibid., 8-17, 1954.
 Sur l'introduction de l'électromagnétisme dans la thermomécanique. Ibid., 91-97, 1954.
 Sur la force thermique. Ibid., 98-102, 1954.
 La thermomécanique de l'électrolyse. Ibid., 219-225, 1954.
 Sur la thermomécanique du courant électrique. Ibid., 571-587, 1954.
 Sur les minima de production d'entropie et de dissipation d'énergie. Ibid., 777-781, 1954.
 Sur la stabilité de l'équilibre chimique. Ibid., 888-895, 1954.
 Sur la thermomécanique de la conduction électrique. Journ. de phys. et Rad., 15, 742-749, 1954.
 Sur la notion de vitesse de réaction. Bull. Acad. roy. Belg., 41, 316-320, 1955.
 Sur la centrifugation. Ibid., 709-717, 1955.
 Sur la centrifugation (2° comm.). Ibid., 884-909, 1955.
 Sur la centrifugation (3° comm.). Ibid., 910-916, 1955.
 Sur l'écoulement relatif d'un fluide. Ibid., 1106-1112, 1955.
 Sur l'écoulement relatif d'un fluide. Journ. de phys. et Rad.